

Marilena Lascăr
Liliana Paicu

**O prezentare cronologică
a literaturii române prin
70 de teste pentru
evaluarea curentă
și bacalaureat**

subiectul I și al II-lea

+

**10 teste
complete,
cu sugestii
de rezolvare**

Cuprins

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ – BACALAUREAT 7

I. O PREZENTARE CRONOLOGICĂ A LITERATURII ROMÂNE PRIN 70 DE TESTE (PENTRU EXERSAREA SUBIECTELOR I ȘI AL II-LEA – PROBA SCRISĂ)..... 17

FUNDAMENTALE ALE CULTURII ROMÂNE (ORIGINILE ȘI EVOLUȚIA LIMBII ROMÂNE)..... 19

- Testul 1 19
- Testul 2 22

PERIOADA VECHIE (FORMAREA CONȘTIINȚEI ISTORICE) 25

- Testul 3 25

CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN SECOLELE XVII – XVIII. UMANISMUL 28

- Testul 4 28

CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN SECOLELE XVII – XVIII. ILUMINISMUL..... 31

- Testul 5 31

PERIOADA PAȘOPTISTĂ 34

- Testul 6 34
- Testul 7 37

PERIOADA PAȘOPTISTĂ. ROMANTISMUL 40

- Testul 8 40

ROMÂNIA ÎNTRE ORIENT ȘI OCCIDENT 43

- Testul 9 43
- Testul 10 46

EPOCA MARILOR CLASICI. Titu Maiorescu. Criticismul junimist 49

- Testul 11 49
- Testul 12 52

EPOCA MARILOR CLASICI ROMANTISMUL. Mihai Eminescu 55

- Testul 13 55
- Testul 14 57
- Testul 15 60

EPOCA MARILOR CLASICI Mihai Eminescu. Proza romantică 62

- Testul 16 62

EPOCA MARILOR CLASICI Ion Creangă. Basmul cult 65

- Testul 17 65

EPOCA MARILOR CLASICI Ion Creangă. Realismul 68

- Testul 18 68
- Testul 19 70

EPOCA MARILOR CLASICI I.L. Caragiale. Comedia..... 73

- Testul 20 73
- Testul 21 76

EPOCA MARILOR CLASICI I.L. Caragiale. Proza realistă..... 79

- Testul 22 79

EPOCA MARILOR CLASICI I.L. Caragiale. Proza fantastică..... 83

- Testul 23 83

EPOCA MARILOR CLASICI REALISMUL. Ioan Slavici 86

- Testul 24 86

EPOCA MARILOR CLASICI. REALISMUL. NUVELA PSIHOLICĂ. Ioan Slavici 89

- Testul 25 89

EPOCA MARILOR CLASICI REALISMUL. Ioan Slavici 92

- Testul 26 92

PRELUNGIRI ALE CLASICISMULUI ȘI ALE ROMANTISMULUI 95

- Testul 27 95

SIMBOLISMUL..... 98

- Testul 28 98

SIMBOLISMUL. George Bacovia 100

- Testul 29 100
- Testul 30 103

CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN PERIOADA INTERBELICĂ. MODERNISMUL 105

- Testul 31 105

CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN PERIOADA INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL 108

- Testul 32 108

POEZIA INTERBELICĂ. ORIENTĂRI AVANGARDISTE..... 110

- Testul 33 110

POEZIA INTERBELICĂ. MODERNISMUL. Lucian Blaga..... 113

- Testul 34 113
- Testul 35 115

POEZIA INTERBELICĂ. MODERNISMUL. Tudor Arghezi 117

- Testul 36 117
- Testul 37 119

POEZIA INTERBELICĂ. MODERNISMUL. Ion Barbu..... 122

- Testul 38 122
- Testul 39 124

POEZIA INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL.	
Ion Pillat	126
• Testul 40	126
POEZIA INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL.	
Vasile Voiculescu	129
• Testul 41	129
ROMANUL INTERBELIC, MODERN, PSIHOLGIC, SUBIECTIV. Camil Petrescu.....	131
• Testul 42	131
• Testul 43	133
ROMANUL INTERBELIC.	
ROMANUL EXPERIENȚEI	135
• Testul 44	135
• Testul 45	138
• Testul 46	140
ROMANUL INTERBELIC.	
ROMANUL PSIHOLGIC	143
• Testul 47	143
• Testul 48	146
ROMANUL INTERBELIC CU TEMATICĂ RURALĂ.	
REALISMUL. Liviu Rebreanu.....	148
• Testul 49	148
• Testul 50	151
ROMANUL INTERBELIC CU TEMATICĂ RURALĂ.	
REALISMUL. Mihail Sadoveanu.....	154
• Testul 51	154
• Testul 52	157
ROMANUL INTERBELIC CİTADIN.	
REALISMUL BALZACIAN. G. Călinescu.....	160
• Testul 53	160
• Testul 54	162
PROZA AVANGARDISTĂ. Urmuz.....	165
• Testul 55	165
DRAMA INTERBELICĂ.....	168
• Testul 56	168
• Testul 57	170
• Testul 58	172
IDENTITATE CULTURALĂ	
ÎN CONTEXT EUROPEAN.....	175
• Testul 59	175
LITERATURA POSTBELICĂ. PROZA	177
• Testul 60	177
ROMANUL ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Preda	179
• Testul 61	179
• Testul 62	181
• Testul 63	184
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Nichita Stănescu.....	186
• Testul 64	186
• Testul 65	188
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Sorescu	190
• Testul 66	190

POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Ana Blandiana	193
• Testul 67	193
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ (DUPĂ 1989).....	195
• Testul 68	195
TEATRUL ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Sorescu	197
• Testul 69	197
PERIOADA POSTBELICĂ.	
POSTMODERNISMUL.....	200
• Testul 70	200

II. 10 VARIANTE COMPLETE PENTRU PROBA SCRISĂ ȘI SUGESTII DE REZOLVARE203

VARIANTA 1	205
VARIANTA 2	208
VARIANTA 3	211
VARIANTA 4	213
VARIANTA 5	216
VARIANTA 6	218
VARIANTA 7	221
VARIANTA 8	223
VARIANTA 9	226
VARIANTA 10	229
SUGESTII DE REZOLVARE.....	233
• Varianta 1	233
• Varianta 2	236
• Varianta 3	238
• Varianta 4	241
• Varianta 5	244
• Varianta 6	247
• Varianta 7	250
• Varianta 8	252
• Varianta 9	255
• Varianta 10	258

NOȚIUNI TEORETICE.....261

TABEL SINOPTIC CU SUBIECTELE PROPUSE (EPOCI ȘI CURENTE LITERARE, AUTORI, TEXTE-SUPPORT).....	296
CAPITOLUL I. TESTE PENTRU EXERSAREA SUBIECTELOR I ȘI AL II-LEA	296
CAPITOLUL II. 10 VARIANTE COMPLETE	307

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....309

ARGUMENT

Prin această lucrare le propunem elevilor un antrenament consistent pentru abordarea optimă a subiectelor I și al II-lea, care însumează 60 de puncte din totalul de 100 de puncte. Împreună cu celelalte lucrări ale noastre – *Eseul. Varianta rapidă pentru bacalaureat și Eseul argumentativ*, cartea alcătuiește o triadă de succes din colecția *Pregătire BAC* a editurii Art Klett.

Amintim structura probei scrise de bacalaureat, pentru a sesiza ponderea, în ansamblul testului, a subiectelor I și al II-lea abordate preponderent în această lucrare:

- **Subiectul I (50 de puncte)** folosește ca suport un text nonliterar și este alcătuit din doi itemi: unul semiobiectiv (A) de tip întrebare structurată, conținând cinci cerințe, și unul subiectiv (B) de tip eseu argumentativ.

- **Subiectul al II-lea (10 puncte)**, de tip întrebare cu răspuns scurt, folosește ca suport un text literar la prima vedere (epic, liric sau dramatic).

Subiectele I și al II-lea sunt comune tuturor filierelor, profilurilor și specializărilor.

- **Subiectul al III-lea (30 de puncte)**, diferențiat în funcție de filieră, profil și specializare, este un eseu structurat al cărui conținut vizează elemente de analiză tematică, structurală, stilistică a operelor literare ce aparțin celor șaptesprezece autori canonici, curentelor culturale/literare, perioadelor, speciilor literare etc.

Se adaugă **10 puncte din oficiu**, iar totalul este de **100 de puncte**.

Pornind de la ideea că pregătirea secvențială optimizează performanțele candidaților la examen, am destinat această lucrare *exersării*, în special, a subiectelor I și al II-lea, într-o viziune integratoare, necesară elevilor pentru a situa în cronologie etapele și marile personalități ale literaturii române (autori canonici sau alți scriitori reprezentativi pentru epoci, curente și specii literare precizate în programa școlară). În testele propuse, am corelat tematic textul literar și pe cel nonliterar, fragmentele selectate fiind ilustrative pentru momentele cele mai importante ale evoluției literaturii române, începând cu *fundamentele culturii române* și încheind cu *postmodernismul*. Aceste teme se regăsesc în programa școlară la toate profilurile, însă unele dintre ele sunt exceptate din programa de examen de la profilul real (conform tabelului sinoptic din final).

Din dorința de a aprofunda Subiectul al II-lea, în cele 70 de teste din primul capitol am eliminat eseul de la Subiectul al III-lea, care nu face obiectul cărții de față, dar care este amplu abordat de noi în lucrarea *Eseul. Varianta rapidă pentru bacalaureat*. În schimb, am propus un grupaj de cinci itemi sub denumirea *Exersează mai mult!*, a căror rezolvare le oferă elevilor mai multe chei de lectură a textului literar. În egală măsură, acest grupaj le oferă profesorilor posibilitatea de a evalua fiecare test cu 100 de puncte, la teze, lucrări, pe parcursul celor patru ani de liceu, în situația în care ar acorda pentru cele cinci cerințe **30 de puncte (5 x 6 puncte)** și ar adăuga **10 puncte** din oficiu. De asemenea, profesorii ar

putea realiza teste de 100 de puncte, focalizate pe o anumită temă/lecție din programa școlară, adăugând, pentru **30 de puncte**, eseul argumentativ potrivit și cele **10 puncte** din oficiu.

Pentru abordarea structurii complete a probei actuale de examen, în etapa *integrării*, am oferit, în capitolul al doilea, 10 variante complete (conform modelelor oficiale) însoțite de sugestii de rezolvare, care pot fi utilizate ca antrenament înaintea simulărilor sau a examenului propriu-zis.

În plus, lucrarea cuprinde un capitol de noțiuni teoretice recapitulative, alcătuit pe baza programei de examen și util în rezolvarea subiectelor aplicate pe textul literar, un tabel sinoptic care prezintă etapele literaturii române și un alt tabel care conține sursele textelor din subiectele propuse în primele două capitole (organizat pe epoci și curente literare, dar și după autori).

Credem că lucrarea de față, cu o organizare inedită în raport cu altele de acest fel, le oferă liceenilor posibilitatea de a se pregăti gradat pentru examen, trecând prin etapele de *exersare* și *integrare*, corespunzătoare celor două capitole de teste, de a sistematiza cunoștințele despre evoluția literaturii române și de a-și dezvolta competențele de lectură și pe cele culturale.

Autoarele

FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE (ORIGINILE ȘI EVOLUȚIA LIMBII ROMÂNE)

Testul 1

I. Con-textul nonliterar (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La Roma ne-am statornicit pentru vreo zece zile. Potrivit planului dinainte socotit, am cules și aici splendorile scrise la carte, în Baedeker. Spre deosebire de toți străinii ce des-cindeau în urbea celor șapte coline, noi românii, din motive știute numai nouă, acordam, în ordinea revelațiilor ce ne așteptau, o întâietate Forului lui Traian. Ne spuse cineva că lângă columna împăratului, de obârșie iberică, a fost găsit nu de mult, odihnindu-se în cojocul său, ca sub un brad carpatic, Badea Cârțan, ciobanul care a venit pe jos din Țara Făgărașului până aci, călăuzit nu de Baedeker, ci numai de nostalgii milenare.

Pe lista celor de văzut urma numaidecât Forul Roman cu toate ale sale, de la cele mai vechi vestigii etrusce până la cutare templu cezanic. Forul, care în închipuirea noastră se umplea de toată mărișia și stricăciunea vremurilor, de toate triumfurile și spaimile epocelor, ne chema iarăși și iarăși. Și nu era zi să nu-l traversăm cel puțin o dată. Găsindu-ne la fața locului, s-a făcut că am simțit odată în noi ca un imbold actoricesc de a reconstitui asasinarea lui Iuliu Cezar. Spectacolul, ce ni-l dam, era, firește, hrănit, de unele înclinări însușite de prin romanele polițiste, căci nu ne mulțumeam cu aproximații, ci căutam amănuntele ce ar putea duce la identificarea asasinilor. [...]

Câteva zile în șir vizitarăm Vaticanul. [...] În Sixtină ne-am oprit. Ne-am oprit îndelung. Aci ne luam răgaz, căci fiecare devenea pentru sine însuși un caz de conștiință. Căutam parcă martori ai vieții noastre, în fața lui Christos cel de Sus, care ținea judecata din urmă.

Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței (*Forul...*) *ne chema iarăși și iarăși*. **6 puncte**
2. Menționează o consecință a vizitării Forului Roman de către grupul de turiști din care făcea parte Lucian Blaga, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează originea și numele ciobanului care a venit pe jos la Columna lui Traian, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care vizitatorii s-au oprit în Capela Sixtină, valorificând textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură specifică românilor care au vizitat Roma, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este sau nu utilă documentarea înaintea vizitării unei metropole culturale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din lucrarea *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

II. Textul literar (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice în textul dat.

*Peste pod cu mii de coifuri trece-a Romei grea mărire
Soarele orbește-n ceruri de a armelor lucire,
Scuturi ard, carăle treier și vuiesc asurzitor;
Iar Saturn, cu fruntea ninsă stând pe steaua-i alburie
Și-aruncând ochii lui turburi peste-a vremii-mpărăție,
Aiurind întreabă lumea: – Și aceia-s muritori?*

*Colo unde stau Carpații cu de stânci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mândră oaste,
Munții țeapăna lor frunte o suiau-n-albastre bolți,
Stau tăcuți ostașii Romei, ridicând fruntea lor lată,
Strălucitele lor coifuri, la stâncimea detunată,
Unde ultima cetate ridica-n nori a ei colți.*

*Nori ca de bazalt de aspri se zidesc pe-albastra boltă,
Parc-auzi a Mării Negre și a Dunării revoltă
Și a lumii-ncheieture parcă le auzi trăsning;
Răsculatu-s-a-Universul contra globului din aer?
Stelele-n oștiri se mișcă? Împărații sori se-nciaier?
Moare lumea? Cade Roma? Surpă cerul pe pământ?*

*Nu. ...Din fundul Mării Negre, din înalte-adânce hale,
Dintre stânce arcuite în gigantice portale
Oastea zeilor Daciei în lungi șiruri au ieșit –
Și Zamolx, cu uraganul cel bătrân, prin drum de nouri,
Mișcă caii lui de fulger și-a lui car. Călări pe bouri,
A lui oaste luminoasă îl urma din răsărit. [...]*

*Și-n zenit opri oștirea-i peste armia romană.
— Decebal! el strigă-n nouri – îi detun, îi iau la goană
Și Danubiul o să beie a lor sacre legiuni.
Decebal s-arată palid în fereasta naltă-ngustă
Și coroana și-o ridică cătr- imaginea augustă
Și se uită cu durere la divinii săi străbuni.*

*Iar pe plaiuri verzi de munte oștile-urbei risipite
Privesc cerul, zeii dacici, armile lor pornite –
Rupt e șirul lor pe-alocuri de al soarelui foc roș.
Pe un trunchi înalt de stâncă chiar cezarul stă-n uimire:
— Ridicați semnele urbei înspre-a cerului oștire
Și strigați: Cu noi e Roma! – Codri-adânci și-ntunecoși*

*Clocotesc de lungul freamăt și de-a armelor sunare.
Armia: „Cu noi e Roma!“ Acvilele-i ard în soare.
Van din Sarmisegetuza vin săgeți în roșii ploii,
Scuturi se îndrept spre dânsa, oprind grindina de-aramă,
Zei urlă – stânci se clatin, norii-n fâșii se distramă
Și de fulgeri lungi șiroaie curg în munții rupți și goi.*

Mihai Eminescu, *Memento mori* (fragment)

Notă

Pentru conținut, vei primi 6 puncte, iar pentru redactare, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

EXERSEAZĂ MAI MULT!

Recitește textul de mai sus. Scrie, în minimum 50 de cuvinte, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Evidențiază rolul stilistic al utilizării substantivelor proprii în textul dat.
2. Prezintă două trăsături ale descrierii artistice, valorificând fragmentul dat.
3. Comentează rolul hiperbolei în evocarea războiului daco-roman din fragmentul dat.
4. Prezintă realizarea artistică, în fragmentul dat, a două trăsături ale romantismului.
5. Menționează două deosebiri dintre descrierea războiului daco-roman în poemul eminescian și cea din următorul text de Eduard Nemeth:

Încălcările prevederilor tratatului din 102 au determinat începerea celui de-al doilea război al lui Traian împotriva lui Decebal. În acest conflict s-a reluat practic ofensiva de pe pozițiile ocupate de romani în primul război. Armata romană din zonă cuprindea acum probabil 15 legiuni și numeroase trupe auxiliare, astfel că efectivul total

se ridica la aproximativ 150.000 de soldați. Traian a revenit în Dacia în vara anului 105, trecând Dunărea pe podul de la Drobeta.

Luptele duse de romani, „mai degrabă cu chibzuință decât cu avânt nemăsurat” (Cassius Dio, Istoria Romană, LXVIII, 14), au avut ca final ocuparea întregii zone a Munților Orăștiei. Decebal a reușit să scape din încercuire, dar a fost urmărit de un detașament de călăreți. Ajuns din urmă, el a preferat suicidul căderii în prizonierat și umilirii în alaiul triumfal al lui Traian la Roma. Cadavrul său a fost decapitat de Tiberius Claudius Maximus, un subofițer roman, care a și dus capul lui Decebal împăratului Traian.

Eduard Nemeth, *Al doilea război daco-roman: un exemplu de chibzuință*,
www.historia.ro

Testul 2

I. Con-textul nonliterar (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Limba română în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea Epoca veche din istoria limbii române literare

Aproximativ două secole și jumătate durează epoca veche din istoria limbii române, ca limbă de cultură.

Convențional, limitele perioadei sunt fixate de anii 1521 și 1780. Traduse în evenimente culturale, aceste date indică „cel mai vechi text în limba română”, *Scrisoarea lui Neacșu*, și „prima gramatică românească tipărită”, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* de Samuel Micu și Gh. Șincai (momentul este simbolic pentru Școala Ardeleană și, prin extensie, pentru trecerea spre epoca modernă a culturii naționale). [...]

Cel mai vechi document scris în limba română, cunoscut și păstrat până azi, este *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung*, adresată lui Johannes Benkner, judele Brașovului. Scrisoarea nu este datată, dar analiza diverselor elemente de ordin istoric a permis să se stabilească anul redactării (N. Iorga), luna și ziua: 29 sau 30 iunie 1521. Astăzi, scrierea interesează probabil mai puțin ca sursă de informație istorică despre o posibilă incursiune a turcilor peste Dunăre, în schimb, reprezintă primul monument românesc de limbă și stil. Construcția riguroasă a textului relevă un model sau un protocol de redactare, consecvent aplicat și în numeroase scrisori românești din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Se remarcă formulele epistolare ceremonioase – inițiale și finale – cu rol de adresare și de măgulire a destinatarului (aici în slavonă), fragmentarea mesajului propriu-zis și dispunerea lui gradată, pe tranșe de informație, anunțate de un semnal lingvistic de atragere a atenției (*adv. slavon I pak „și iar”*), precum și coerența sintactico-semantică a textului în ansamblu.

Majoritatea filologilor români au convingerea că deprinderea de a scrie în limba maternă este de dată mai veche: „De fapt, trebuie să se fi scris românește întotdeauna, sporadic și pentru nevoi particulare”, afirma cu autoritate Al. Rosetti (1968, p. 468).

Maria Cvasnii Cătănescu, *Limba română. Origini și dezvoltare*

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În orice călătorie, mai important decât toate priveliștile, peisajele și minunile naturii, rămâne omul. Natura în sine nu e nici frumoasă, nici urâtă, nici măcar interesantă. Numai sufletul omului îi împrumută viață. Marea, șesul, dealurile, munții sunt deopotrivă de admirabili și de indiferenți. Cultul naturii e o născocire orășenească, destul de recentă. Cei vechi se mulțumeau să divinizeze natura în ceea ce li se părea respectabil sau util. Chiar azi adevăratul fiu al naturii, țăranul, numai în fața pământului de cultură se închină. În vreme ce excursioniștii târgoveți se extaziază înaintea unor stânci pleșuve, vizitiul de la țară oftează melancolic: „Ce folos, dacă nici iarba nu crește pe ele!”.

Când avem manuale de călătorie, făcute cu minuțiozitate științifică, și când cinematograful, reproducerile tipografice pun la dispoziția oricui tot ce e vrednic de-a fi văzut pe cuprinsul civilizat al globului, călătorul cu impresii nu mai poate fi ispitit să descrie pentru alții minunile văzute prin țări străine. De aceea amatorii de exotisme trebuie să umble pe drumuri pe care Baedeker încă nu le-a sistematizat: Sumatra, Congo, Polul Nord...

Exotismul e o cucerire a romantismului, cel puțin ca element literar și în forma subt care s-a înfățișat până ieri. Din trebuința de-a cocheta cu necunoscutul, romanticii au alungat prezentul și au căutat să descopere lumi noi în timp și în spațiu. Războiul, împreună cu atâtea alte vestigii ale trecutului, a sfârșit și exotismul romantic. A creat în loc alt exotism, diametral opus celui vechi din care n-a păstrat decât setea după necunoscut. Noul exotism ridică tocmai pe omul de azi în vârtoarea curiozității, viața omului, suferința, bucuria, năzuințele, în sfârșit sufletul lui. Pretutindeni arde râvna de a cunoaște pe vecinul apropiat sau depărtat, barbar sau ultracivilizat. Pe ruinele materiale și morale ale celei mai formidabile zdruncinări, omul caută să-și găsească un nou echilibru sufletesc, să așeze temeliele unei noi lumi.

Acest nou exotism a stârnit o avalanșă de însemnări ale tuturor călătorilor prin țări străine. Dar însemnările călătorilor de azi nu prea mai seamănă cu ale celor de odinioară. Firește, cele într-adevăr de azi. Frumusețile naturii nu mai interesează decât strict în măsura în care ar putea explica taina omului. Se înregistrează cu predilecție lucrurile ce nu se pot cunoaște nici citind ziarele, nici din fotografii, nici prin radiofonie și nici din statistici ori alte cărți savante, adică lucrurile mărunte, momentele fugitive mai mult sau mai puțin caracteristice pentru felul de a gândi și a simți al oamenilor și în care se manifestă mai plastic sufletul oricărui popor. [...]

Călătorul român vede în general în culori trandafirii tot ce e străin și în negru tot ce are aparență românească. Și, făcând așa, se crede foarte occidental și foarte civilizat. Ceea ce însă nu l-a împiedicat, toată vremea cât a umblat printre minunățiile civilizației străine, să ofteze adânc după naționalii mititei.

Totuși, călătoria, chiar fără voința călătorului, devine o explorare. La Berlin, la Roma, la Paris duci cu tine toată țara ta cuprinsă în sufletul tău. În vălmășagul unei metropole, în mijlocul necunoscutului și al noutății și se lărgeste perspectiva spre tine însuși.

Liviu Rebreanu, *Metropole*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Indică sensul din text al secvenței *În vălmășagul unei metropole*. **6 puncte**
2. Menționează numele unui loc exotic, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează atitudinea autorului față de călătorii români, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**
4. Explică un motiv pentru care *În orice călătorie, mai important decât toate priveliștile, peisajele și minunile naturii, rămâne omul*. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a călătorilor, valorificând textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu călătoria pentru formarea personalității, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Metropole* de Liviu Rebreanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Fericirea a fost mare când mi s-a dat prilejul să plec la Paris! Scopul copilăriei mele se realiza. Aveam să străbat în fine eu însumi toate ungherele prin care mă orientam cu ușurință cu mintea și unde plasasem numai cu imaginația sute de romane a căror acțiune se petrecea acolo. Palpitând de bucurie, studiam, alături de Irina, ghidurile, hărțile, cărțile explicative. O purtam cu mine prin magazine, pe la legații, pe la birouri de bilete de tren, perorându-mi toate planurile. Ziua plecării sosi, și mă conduse la gară. Trenul mai avea 20 de minute până la plecare, mă instalasem bine și acum nu știam ce să-i vorbesc. (Poate pentru că mă obseda ideea că despărțirile trebuiesc întovărășite de suspine și de vorbe.) Și am schițat o teorie: „Întotdeauna înainte de a te despărți de cineva drag nu te pricepi să-i vorbești, tocmai pentru că ai prea multe de spus“. Îmi scuzam astfel uscăciunea din momentul acela? Sau era un mijloc să mă liniștesc, văzând-o indiferentă? În orice caz, serbezi eram amândoi (poate că din cauza

lumii care ne împiedica) și despărțirea n-avea nimic din tragediile de odinioară, din fiecare seară. Pe obrazul rece pusei o sărutare scurtă, iar gura ei nici nu mă atinse. Apoi trenul porni.

Am uitat repede motivele de griji pe care le lăsasem. Trăiesc din surprize, și seara adorm istovit de atâta goană prin muzee și pe străzi. De la Irina îmi vin scrisorile la dată fixă, așa cum hotărâsem acasă. Îi răspund conștiincios, dar grăbit, cu gândul în altă parte, vorbindu-i de lucruri care probabil n-o interesează. De pildă, într-o scrisoare nu i-am spus decât de Sainte-Chapelle. Despre mine și despre dânsa nimic, doar un „dragă“ la început și „sărutări“ la urmă. Așa își scriu îndrăgostiții și acestea sunt mijloacele de a întreține focul nestins?

A trecut o lună și mă găsesc într-un amurg în Jardin du Luxembourg. E minunat, soarele abia a apus, seara coboară armonios, pe pomi, pe flori, pe bazinurile cu apă cu reflexe roșcate. Singur, împreună mâinile, îndrept ochii spre cer și mă rog:

„Doamne, te vizitez rar, dar sunt acum așa de fericit că vizita mea e obligatorie, oricât de neatent ai fi Tu față de toți, sau numai față de mine. Grație Ție, poate, viața mea este în perpetuă transformare. Surprizele îmi împodobesc orice moment cu noi prilejuri de îmbătare... Îmi simt corpul sănătos și sprinten, niciun defect la mașinăria complicată, iar mintea o pot îndrepta după voie, înspre descoperirile cele mai subtile. Ai îmbogățit lumea ca ochii și urechile să fie în veșnică încântare. Sunt aproape complet fericit. Toate nemulțumirile de odinioară au dispărut, poate pentru că am exagerat crezându-mă iremediabil bolnav, indiferent de motive.

Numai o singură nemulțumire. Am lăsat acasă o fată care mă iubește. Nu e frumoasă, și ochii mei au obosit repede îndreptându-se spre silueta ei bicicnică. Nu e savantă, și am ostenit vorbind singur, inutil și ridicol. Nu e bogată și mi-ar îngreui mersul purtând-o pe umerii mei, ca melcul cocioaba. Dar e îndrăgostită, căci pentru dragoste nu e nevoie de minte, de frumusețe sau de bani. Am simțit-o că trăiește numai din gândul la mine, că singură s-ar usca întocmai ca o floare neudată.

Doamne, fă să-mi recapăt libertatea... Cum, nu ai putea pricepe decât Tu, cu priceperea Ta savantă. Eu nu sunt în stare de nicio hotărâre.“

Anton Holban, *O moarte care nu dovedește nimic*

Notă! Pentru conținut, vei primi 6 puncte, iar pentru redactare, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict

dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere. Pentru conținutul eseului, vei primi 18 puncte (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru redactarea eseului, vei primi 12 puncte (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct). În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În timpul directoratului lui la Național, Liviu Rebreanu – pe care nu-l mai văzusem de mult – m-a convocat într-o zi acasă la el. În biroul lui mobilat sobru, căptușit cu rafturi de cărți, am putut admira din nou frumusețea bărbătească a acestui mare scriitor. Frapant în înfățișarea acestui om înalt, bine legat, voinic, era părul lui neted, alb, care contrasta violent cu fața lui tânără, cu trăsături parcă cioplite în lemn, și marii lui ochi luminoși, de un albastru pal. Râsul lui era deschis, franc, dar m-a surprins felul lui de a vorbi. Cuvintele ieșeau cu greutate din gura lui. Din partea unui scriitor care publicase mai multe romane de un realism zguduitor, care au marcat un moment în literatura română, această dificultate de exprimare m-a mirat, dar am înțeles mai târziu că expresia lui era scrisul. Deși îl cunoscusem mai demult, eram puțin intimidată amândoi, eu de înfățișarea lui, de reputația lui, el de cariera pe care o începusem și de care se vorbea. Ne uitam unul la celălalt, zâmbind fără cuvinte. După un moment de tăcere, Rebreanu a început să-mi spună pentru ce m-a convocat. Aprecia calitățile mele artistice și dorea să vin să joc un spectacol la Studioul Teatrului Național.

Leny Caler, *Artistul și oglinda*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Indică sensul din text al secvenței *m-a convocat într-o zi acasă la el*. **6 puncte**
2. Menționează două dintre trăsăturile lui Liviu Rebreanu, așa cum reies din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează motivul uimirii actriței la întâlnirea cu scriitorul, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**

Sugestii de rezolvare

Varianta 1

Subiectul I

A.

1. Sensul din text al secvenței *În vălmășagul unei metropole* se referă la aglomerația existentă într-un mare oraș.
2. Numele unui loc exotic, așa cum reiese din textul dat, este Sumatra.
3. Atitudinea autorului față de călătorii români este una ironică, dezaprobatore, iar o secvență din textul dat justificativă în acest sens este: *Călătorul român vede în general în culori trandafirii tot ce e străin și în negru tot ce are aparență românească. Și, făcând așa, se crede foarte occidental și foarte civilizată. Ceea ce însă nu l-a împiedicat, toată vremea cât a umblat printre minunățiile civilizației străine, să ofteze adânc după naționalii mititei.*
4. Un motiv pentru care *În orice călătorie, mai important decât toate priveliștile, peisajele și minunile naturii, rămâne omul*, este acela că ființa umană însuflețește peisajele, împrumutându-i naturii stările și sentimentele sale.
5. O trăsătură a călătorilor, așa cum reiese din textul dat, este dorința de a explora spații noi. Explorarea unor noi locuri lărgeste perspectiva ființei umane asupra propriului suflet. Explorarea devine astfel o modalitate de autocunoaștere.

B. Argumentare: Este importantă sau nu călătoria pentru formarea personalității?

Formularea tezei și menționarea poziției

Fără îndoială, călătoria este o modalitate importantă de formare a personalității, prin care omul cunoaște noi obiceiuri, noi mentalități, devine astfel mai tolerant față de cei din jur, însă călătoriile reprezintă, în egală măsură, o modalitate de autocunoaștere.

Argumentul 1

În primul rând, călătoria este importantă pentru formarea personalității, deoarece, prin intermediul călătoriei, oamenii descoperă noi locuri și noi mentalități, iar aceste descoperiri îi ajută să fie mai toleranți cu cei din jur, așa cum afirmă și Liviu Rebreanu în volumul *Metropole: Pretutindenii arde râvna de a cunoaște pe vecinul apropiat sau depărtat, barbar sau ultracivilizat. Pe ruinele materiale și morale ale celei mai formidabile zdruncinări, omul caută să-și găsească un nou echilibru sufletesc, să așeze temeliiile unei noi lumi*. Cu toate acestea, călătorii români au tendința să idealizeze tot ce este străin și să blameze tot ce este

românesc, deși, atunci când se află pe meleaguri străine, tânjesc mai ales după preparatele culinare autohtone.

Argumentul 2

În al doilea rând, percepția asupra unor locuri noi poate fi influențată atât de aspecte ce țin de imaginar (filme, lecturi, reclama de la firma de turism), cât și de realitatea trăită acolo. Oamenii aplică un filtru cultural, livresc diferitele experiențe de viață, inclusiv vizitării unor locuri noi, pe care le literaturizează involuntar. Percepția oamenilor asupra unui loc nou este fundamental influențată de experiențele unei persoane, de stările și sentimentele acesteia, de lecturile care oferă niște repere livrești clare, așa cum sunt stadioanele pentru pasionații de fotbal sau centrele comerciale pentru pasionatele de shopping. De aceea, călătoria reprezintă o modalitate de autocunoaștere și ajută la construirea personalității, așa cum remarcă și Liviu Rebreanu în volumul *Metropole: La Berlin, la Roma, la Paris duci cu tine toată țara ta cuprinsă în sufletul tău. În vălmășagul unei metropole, în mijlocul necunoscutului și al noutății și se lărgește perspectiva spre tine însuși.*

Concluzia

Prin urmare, argumentele și exemplele prezentate demonstrează importanța călătoriilor în formarea personalității.

Subiectul al II-lea

Perspectiva narativă din fragmentul citat este subiectivă, deoarece naratorul-personaj implicat în text prezintă, în mod autentic și subiectiv, la persoana I, bucuria de a călători la Paris. Verbele la modul indicativ, timpul imperfect, persoana întâi, numărul singular contribuie la evocarea nostalgică a trecutului și exprimă permanenta încântare din sufletul protagonistului datorată călătoriei în orașul visurilor sale: *mă orientam; se petrecea; studiam; purtam* etc. De asemenea, personajul-narator prezintă, într-o manieră subiectivă, dificultatea despărțirii de iubita sa, Irina, pe care o părăsește temporar pentru a pleca la Paris. Interogațiile retorice evidențiază confuzia din sufletul protagonistului în momentul despărțirii de Irina: *Îmi scuzam astfel uscăciunea din momentul acela? Sau era un mijloc să mă liniștesc, văzând-o indiferentă?* Însă, odată ce ajunge în capitala Franței, personajul-narator o dă uitării pe Irina, deși menține legătura cu ea prin intermediul corespondenței, fiind fascinat de minunile capitalei franceze.

Amplul monolog interior din finalul fragmentului citat ilustrează tensiunea interioară a protagonistului care, o lună mai târziu de la plecarea la Paris, ar dori să-și recapete libertatea, deși se simte vinovat față de Irina, fiindcă tânăra este îndrăgostită de el: *Numai o singură nemulțumire. Am lăsat acasă o fată care mă iubește. Nu e frumoasă, și ochii mei au obosit repede îndreptându-se spre silueta ei bicisnică. Nu e savantă, și am ostenit vorbind singur, inutil și ridicol. Nu e bogată și mi-ar îngreui mersul purtând-o pe umerii mei, ca melcul cocioaba. Dar e îndrăgostită, căci pentru dragoste nu e nevoie de minte, de frumusețe sau de bani.*

Subiectul al III-lea

Textul literar ales: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale

O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale este o comedie de moravuri, care prezintă aspecte din viața politică (lupta pentru putere, șantajul, falsificarea listelor electorale) și de familie (triunghiul conjugal).

Reperul 1

Zoe Trahanache reprezintă tipul cochetei (soția adulterină) și al femeii voluntare, cea mai distinsă dintre personajele feminine din comediile lui Caragiale, întâia doamnă din *capitala unui județ de munte*. Împreună cu Ștefan Tipătescu și Zaharia Trahanache formează un triunghi conjugal, situație din comedia clasică. Se preocupă de aparența de moralitate, se teme de publicarea scrisorii care i-ar afecta imaginea, dar nu intenționează să schimbe ceva în relația cu Tipătescu.

Reperul 2

– Personaj voluntar, dirijează deciziile politice din județ prin mijloace de manipulare specific feminine.

În actul al II-lea, scena VI, Zoe uzează cu abilitate de mijloacele de convingere feminine pentru a-l determina pe Tipătescu să susțină candidatura avocatului din opoziție, în schimbul scrisorii. Apoi îi promite lui Cațavencu sprijinul ei pentru obținerea mandatului de deputat: *Eu te votez, eu și cu bărbatul meu, mie să-mi dai scrisoarea!*

În actul al IV-lea, când recuperează scrisoarea, Zoe își recapătă superioritatea, devine generoasă și dictează condițiile reabilitării lui Cațavencu.

Reperul 3

– Titlul: Pretinsa luptă pentru putere politică se realizează, de fapt, prin lupta de culise, având ca instrument al șantajului politic *o scrisoare pierdută*. Subiectul, desfășurat pe parcursul celor patru acte, este determinat de intrigă: pierderea scrisorii de amor.

– Conflictul dramatic principal constă în înfruntarea pentru putere politică dintre reprezentanții partidului aflat la putere (triunghiul erotic) și Nae Cațavencu.

– Modalitățile de caracterizare specifice personajului dramatic sunt: limbajul, notațiile autorului, situațiile comice, numele. Zoe Trahanache, prima doamnă a județului, nu face greșeli de limbaj. În schimb, adulterul este sancționat prin comicul de nume: discrepanța comică dintre prenumele Zoe și diminutivul familiar Joița.

Așadar, Zoe trăiește fără mustrări de conștiință, preocupându-se doar de păstrarea aparențelor. Intervențiile ei dezvăluie altă fațetă a universului caragialian: puterea pe care o are femeia voluntară.

Noțiuni teoretice

A. Textul nonliterar. Textul argumentativ (Subiectul I. B)

a. Textul argumentativ este o scurtă compunere (de cca 200 – 250 de cuvinte/ cel puțin 20 de rânduri, cel mult o pagină și jumătate), în care trebuie susținut, prin două argumente, un punct de vedere propriu cu privire la o temă dată, cu scopul de a convinge receptorul. Formularea cerinței include o relație între două aspecte indicate, iar textul-suport oferă una dintre dovezile/exemplele cerute.

Observație. Eseul argumentativ nu este comentariul textului nonliterar dat la subiectul I și nici o colecție de exemple din acest text sau din viața proprie, în absența argumentelor.

b. Textul argumentativ are cel puțin 4 – 5 paragrafe, fiind structurat astfel:

– **formularea ipotezei:**

1. clarificarea conceptelor propuse sau prezentarea generală a temei puse în discuție (asertiunea);
2. precizarea propriei opinii față de tema propusă (utilizând un verb de opinie) și anticiparea aspectelor ce urmează a fi demonstrate;

– **argumentarea propriu-zisă:**

3. primul argument: enunțarea (afirmația care cuprinde o primă idee generală adecvată opiniei), dezvoltarea ideii enunțate (explicarea, dovedirea argumentului), exemplificarea pe baza textului dat;
4. al doilea argument: enunțarea (afirmația care cuprinde altă idee generală adecvată opiniei), dezvoltarea ideii enunțate (explicarea, dovedirea argumentului), exemplificarea pe baza experienței personale/culturale;

– **formularea concluziei:**

5. reluarea nuanțată/întărirea ipotezei și sinteza argumentelor.

c. Elaborarea eseului propriu-zis necesită o primă etapă de documentare despre tema dată, apoi etapa de proiectare a conținutului sub formă de schemă (se caută argumente și exemple posibile) și redactarea pe ciornă, iar, ulterior, corectarea și îmbunătățirea primei forme a eseului, urmărind coerența ideilor prezentate în ipoteză – argumente – concluzie.

d. Se folosesc conectori logici în punctarea alineatelor, a paragrafelor, iar pentru marcarea elementelor constitutive ale argumentului, diverse mijloace lingvistice pentru exprimarea unei aprecieri, care, de regulă, se despart prin virgulă de restul enunțului:

- **verbe de opinie:** *a crede, a considera, a presupune* etc.;
- **adverbe/locuțiuni adverbiale de mod** folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil, posibil, desigur, fără îndoială, cu siguranță* etc.;

- **conjunții/locuțiuni conjuncționale** exprimând raporturi de tip causal, consecutiv, final și concluziv: *pentru că, întrucât, încât, ca să, deci, prin urmare* etc.;
- **conectori** (adverbe, locuțiuni adverbiale, conjunții sau locuțiuni conjuncționale, structuri verbale) care ajută la exprimarea legăturilor logice dintre idei (a tipului de raționament), precum:
 - succesiunea, enumerarea: *în primul rând, în al doilea rând, în continuare, în sfârșit*;
 - adunarea: *în plus, de asemenea*;
 - alternativa: *pe de o parte..., pe de altă parte; sau..., sau...; fie..., fie...*;
 - contrastul: *dar, însă, ci, în contrast cu, dimpotrivă, spre deosebire de*;
 - opoziția sau restricția: *din contră, totuși, deși*;
 - ierarhizarea: *înainte de toate, mai presus de toate, mai important decât*;
 - comparația: *cum, ca și cum, de parcă, la fel ca, tot așa ca, în comparație cu, în mod asemănător*;
 - concesia: *deși, totuși, cu toate acestea, chiar dacă*;
 - explicarea cauzelor: *fiindcă, datorită, pentru că*;
 - explicarea consecințelor: *în consecință, prin urmare*;
 - concluzia, sinteza: *deci, așadar, rezumând, în final, prin urmare, în concluzie, în consecință*.
- **modalizatori** (sau elemente modale: verbe, adverbe, expresii etc.) care indică atitudinea autorului, un grad anume de certitudine, probabilitate sau dubiu în legătură cu aspectul discutat:
 - certitudinea: *cu siguranță, desigur, evident, firește, nu este nicio îndoială că...*;
 - incertitudinea, probabilitatea: *probabil, e posibil, poate, s-ar putea ca...*

B. Textul literar. Concepte literare (Subiectul al II-lea)

1. CURENTE LITERARE

Romantismul (aprox. 1790 – 1850) – curent literar de amploare europeană, apărut în Franța și Germania în prima jumătate a secolului al XIX-lea, o perioadă revoluționară, a luptei pentru independență și libertate națională și care a pătruns în literatura noastră în perioada pașoptistă. Această mișcare artistică a apărut ca o reacție față de clasicism, față de stilul academic și de regulile formale.

Manifestul romantismului francez l-a constituit *Prefața* la drama *Cromwell* de Victor Hugo (1827).

La noi, manifestul romantismului a fost articolul *Introducere* la *Dacia literară* de Mihail Kogălniceanu, în perioada pașoptistă. Romantismul românesc nu apare ca o reacție la adresa clasicismului, slab reprezentat la noi, de unde caracterul său eclectic.

Trăsături: Romantismul impune un suflu nou, respinge normele convenționale și rigide ale clasicismului, proclamă primatul sentimentului și al fanteziei creatoare, cultivarea emoției și a pasiunii, manifestă înclinarea spre reverie,